

СТАВЛЕННЯ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ У СІМ'ЯХ УСИНОВИТЕЛІВ/УДОЧЕРИТЕЛІВ ДО «ТАЄМНИЦІ» НЕКРОВНОГО ПОХОДЖЕННЯ ПРИЙНЯТОЇ В СІМ'Ю ДИТИНИ

Melnychuk T.I. The attitude of parents and children of adopter's families to the unrelated parentage «secret» of the child adopted into the family / T.I. Melnychuk // Problems of Modern Psychology: Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostyuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / edited by S.D.Maksymenko, L.A.Onufrieva. – Issue 25. – Kamianets-Podilsky: Aksioma, 2014. – P. 255-267.

Т.І.Мельничук. Ставлення батьків та дітей у сім'ях усиновителів/удочерителів до «таємниці» некровного походження прийнятої в сім'ю дитини. У статті досліджується ставлення батьків до правової норми збереження таємниці походження дитини в ситуації усиновлення/удочеріння. Доводиться, що шлях до відкритого усиновлення потребує спеціальних заходів «примирення» сім'ї із некровною спорідненістю дитини. Проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки, що зафіксована правова норма збереження таємниці походження усиновленої дитини обмежує її права і потребує перегляду. Отримані дані в процесі психологічного дослідження дозволяють засвідчити, що усиновлення/удочеріння дитини сприймається його учасниками як акт формування сім'ї, який одразу набуває ознак повноцінності, де є присутні всі форми взаємодії, зокрема в ситуації бездітності набувається ще і та, яка формувала у сім'ї відчуття дефіцитарності, неповноцінності – взаємодія між батьками та дітьми. Саме ці стосунки респонденти оцінюють як радісні, такі, що дають їм відчуття повноти життя. Однак, аналіз ставлення дорослих до таємниці усиновлення/удочеріння засвідчують вірогідність психологічних настановлень дорослих і їх неготовність до змін щодо цієї норми. Доведено, що в процесі усиновлення/удочеріння дитини дорослі прагнуть відтворити природний процес народження дитини, створюючи для того чисельні умовності, які транслюють як щодо навколишнього середовища, так і щодо самої дитини. В свою чергу, деякі діти теж виказують неприйняття свого стану, як усиновленого, воліючи «ніколи не знати правди». Однак більшість дітей погоджуються, що відкритість для них факту усиновлення/удочеріння могли зменшити ризики неадекватної поведінки та посилити їхні шанси на підвищення усвідомленості у побудові власного життя.

Наше дослідження не претендує на вичерпність і може розцінюватися як одне із піонерів в цій сфері життя сім'ї та суспільства. Подано авторську рівневу модель готовності дорослих і дітей до відкритого усиновлення/удочеріння.

Ключові слова: сім'я, ставлення, парентифікація, усиновлення/удочеріння, таємниця усиновлення/удочеріння, рідня, некровна дитина.

Т.И.Мельничук. Отношение родителей и детей в семьях усыновителей/удочерителей к «тайне» некровного происхождения принятого в семью ребёнка. В статье исследуется отношение родителей к правовой норме сохранения тайны происхождения ребенка в ситуации усыновления/удочерения. Доказывается, что путь к открытому усыновлению требует специальных мероприятий «примирения» семьи с некровным родством ребёнка. Проведенное исследование позволяет сделать следующие выводы, что зафиксирована правовая норма сохранения тайны происхождения усыновлённого ребенка ограничивает его права и нуждается в пересмотре. Полученные данные в процессе психологического исследования дают нам возможность показать, что усыновление /удочерение ребёнка воспринимается его участниками как акт формирования семьи, сразу приобретает признаки полноценности, где присутствуют все формы взаимодействия, в частности в ситуации бездетности приобретает ещё и та, которая формировала в семье ощущение дефицитарности, неполноценности – взаимодействие между родителями и детьми. Именно эти отношения респонденты оценивают как радостные, такие, которые дают им почувствовать полноту жизни. Однако, анализ отношения взрослых к тайне усыновления/удочерения свидетельствует о вероятности психологических установок взрослых и их неготовности к изменениям этой нормы. Доказано, что в процессе усыновления/удочерения ребёнка взрослые стремятся воспроизвести естественный процесс рождения ребенка, создавая для того многочисленные условности, которые транслируют, как окружающей среде, так и в отношении самого ребёнка. В свою очередь, некоторая часть детей тоже выражает неприятие своего состояния, как усыновлённого, предпочитая «никогда не знать правды». Однако большинство детей соглашались, что открытость для них факта усыновления/удочерения могли уменьшить риски неадекватного поведения и усилить их шансы на повышение осознанности в построении собственной жизни. Наше исследование не претендует на полноту и может расцениваться как один из пионеров в этой сфере жизни семьи и общества. Представлена авторская уровневая модель готовности взрослых и детей к открытому усыновлению/удочерению.

Ключевые слова: семья, отношения, парентификация, усыновление/удочерение, тайна усыновления/удочерения, родня, некровный ребенок.

Постановка проблеми. Завжди існували сім'ї, які прагнули усиновити/удочерити дитину або з причини власної бездітності, або як акт просоціальності та турботи. В першому випадку історія засвідчує чисельні спроби подружжя імітувати вагітність задля створення своєї сімейної історії, де поява дитини в сім'ї повинна мати «природний хід подій» і передбачати вагітність, пологи, грудне вигодування тощо. Цьому слугує і нормативно закріплена в Україні таємниця усиновлення/удочеріння. Однак такий сценарій розвитку усиновлення/удочеріння вже не відповідає сучасним вимогам і суперечить правам самої прийнятої в сім'ю дитини. Це і зумовило скасування таємниці усиновлення/удочеріння в багатьох країнах світу і перехід до відкритого для дитини, сім'ї та громади акту – прийняття некровної дитини в сім'ю.

Водночас психологічні дослідження засвідчують деструктивний вплив на розвиток дитини сімейної таємниці та сімейних взаємин. А в ситуації прийняття в свою родину некровної дитини подібні дії ставлять сім'ю в ситуацію постійної напруги та страху щодо можливого розголошення таємниці некровного походження дитини в сім'ї. З причини закритості цієї системи, замінного догляду за дитиною, дослідження в ній є малорозробленими. Наразі правові аспекти функціонування сімей усиновителів/удочерителів дітей розкриваються в працях Ю. Деркаченко, А. Зорі, І. Ковальчука [7, 8]; соціологічні – О. Заяц, І. Осипової, Д. Райкуса [1, 11], психологічних – Г. Бевз, М. Зерницького, Б. Кіфер, Г. Сім'ї, Е. Шеррі [2, 8, 11], педагогічних – В. Яковенко [15]. Натомість в Україні не проводилося науково-психологічних розвідок щодо ставлення замісних батьків до «таємниці» усиновлення/удочеріння дитини, а також її вплив на індивідуальний розвиток дитини та сімейне функціонування.

Тож, метою нашої статті є розкриття ставлення замісних батьків та дітей, яких прийняли в сім'ю на правах сина чи доньки щодо збереження таємниці усиновлення/удочеріння.

Методика та організація дослідження. Завданнями статті є вивчити розуміння дорослими та дітьми в ситуації усиновлення/удочеріння чинників, які посилюють тенденції закриття сімейної системи, а також здійснити аналіз випадків з «відкритим» та «закритим» усиновленням/удочерінням дитини.

Методами дослідження було обрано: незакінчене речення та історії усиновлення, що заповнювалися некровними дітьми та їхніми замісними батьками. Також був розроблений авторський опитувальник, який був спрямований на вивчення соціальної си-

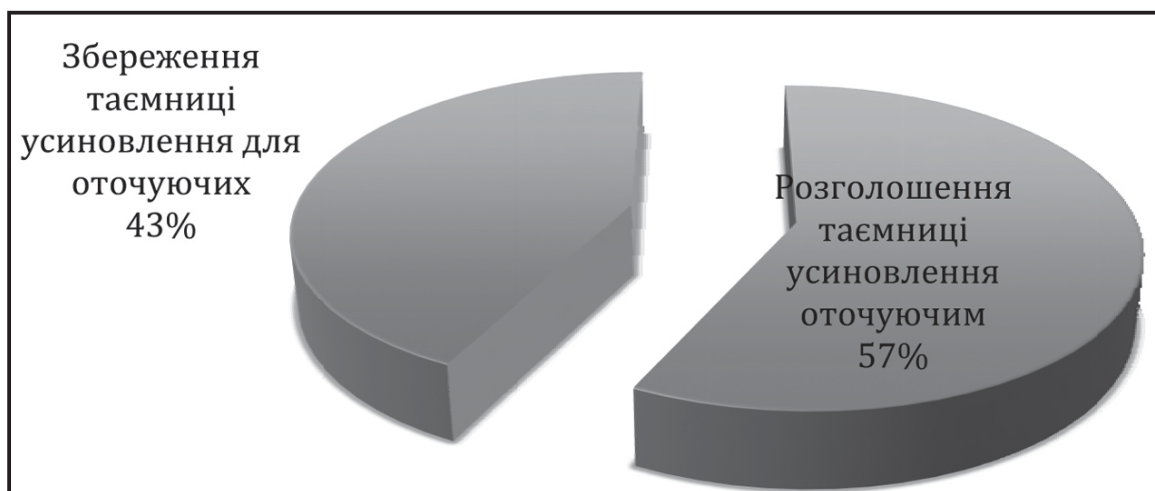
туації формування сім'ї усиновлювачів/удочерителів та їхнього розуміння акту прийняття в свою сім'ю дитини на правах сина та доньки. В дослідженні були використані правові документи для уточнення правових засад збереження таємниці усиновлення/удочеріння. Обробка отриманих даних здійснювалася методами математичної статистики (кореляційний аналіз).

Вибіркою були усиновлювачі/удочерителі та їхні діти, які досягнули повноліття (10 сімей та 10 дітей), а також подружжя, сім'ї яких набули цього статусу тому п'ять років (50 сімей). Дослідження проводилось на базі Центру з усиновлення дітей при Міністерстві освіти і науки України у період з 2000 по 2006 років, на базі Інституту психології Імені Г.С. Костюка під час індивідуальної роботи з усиновителями в рамках дослідження науковим кореспондентом (2002-2011 роки) та аспірантом з 2011 – 2014 роки.

Виклад основного матеріалу. Проведений нами аналіз нормативних документів з питань практики усиновлення/удочеріння дітей показав, що поняття «таємниця щодо усиновлення/удочеріння» може розумітися як в широкому, так і вузькому значенні. У найширшому тлумаченні таємниця – це сфера об'єктивної реальності, прихована від сприйняття та розуміння [4, 6, 9, 13]. З позиції індивіда таємницею буде все те, що особа хоче приховати від усіх інших для захисту власних інтересів. Виходячи з цього таємниця усиновлення/удочеріння – це сукупність інформації, якою володіють лише члени сім'ї та, як виняток, спеціально уповноважені особи через виконання ними своїх повноважень щодо окремих аспектів сімейного життя, розголошення якої може призвести до заподіяння значної шкоди її носіям [4, 6, 9, 13]. Водночас, збереження таємниці про входження некровної дитини в сім'ю суперечить принципам самого функціонування сім'ї з домінування інтимної сфери, де довіра, прийняття та прихильність слугують основою побудови міжособистісних взаємин. Рішення про удочеріння/усиновлення дитини теж приймається спільно подружжям та при обговоренні родини, що теж суперечить принципам збереження таємниці. Отже, юридичне тлумачення поняття «таємниця» і закономірності сімейного життя самі по собі вже є конфронтуючими і такими, дотримання яких суперечить соціальній природі життя людини.

Отримані нами дані в процесі психологічного дослідження дають нам можливість засвідчити, що усиновлення/удочеріння дитини сприймається його учасниками як акт формування сім'ї, яка одразу набуває ознак повноцінності, де є присутні всі

форми взаємодії, зокрема в ситуації бездітності набувається ще і та, яка формувала у сім'ї відчуття дефіцитарності, неповноцінності – взаємодія між батьками та дітьми. Саме ці стосунки респонденти оцінюють як радісні, такі, які дають їм відчуття повноту життя. Ці дані підтверджуються ще і тим, що розголошення (оприлюднення) таємниці усиновлення чи її збереження продовжує виступати однією із принципових питань створення і функціонування сім'ї, що і демонструє мал. 1. Доведено, що 57% респондентів вважають, що не збереження, а саме розголошення таємниці усиновлення ускладнює проходження всього процесу усиновлення та подальшого їх життя.

Мал. 1. Диференція ставлення респондентів до таємниці усиновлення

Це пояснюється тим, що сім'ї прагнуть набути статусу природності, де сімейний склад поповнюється внаслідок народження дітей: звідси й імітація вагітності (в нашому дослідженні 15%), вигадкування історій народження (45%) та їх міфологізація (5% випадків), підробка фотографій в сімейному альбомі (65%). Також для підтвердження факту подібності дитини до родини усиновителів/удочерителів батьки шукають в дітях риси та поведінку, яка подібна до членів родини, при цьому часто наголошуючи і собі, і стороннім: «В неї очі, як у мого чоловіка»; «Вона така ж білява, як я була в дитинстві», «У нашої донечки манери бабусі».

Аналіз історій усиновлення/удочеріння дітей дорослими теж вказує на низький відсоток їхньої готовності відкрито розповісти дитині її історію походження. Хоча дорослі і погоджуються, що негоже приховувати від дитини історію її походження, однак якомога довше зволікають цю розмову: «потім розкажу, хай трішки підросте»; ігнорують факт генетичного походження

дитини, надаючи переваги сімейному життю в родині, як більш важливого для виживання, розвитку та соціального становлення дитини: «Вона моя і що тут говорити»; оцінюючи усиновлення/удочеріння фактом створення повноцінної сім'ї, де дитина як і інші її члени, входять в єдину категорію рідні, незалежно від форми породичання (зять та невістка в ситуації одруження, свати та хрещені тощо): «Мій чоловік для моєї мами став рідніший ніж я. В нашій сім'ї всі рідні. Наша дитина нам є рідною і по іншому не може бути» і т. д.

Аналіз статистичних даних останніх років та випадків в нашому дослідженні, де мали місце скасування усиновлення/удочеріння, показав їх перевагу при національному усиновленні/удочерінні, ніж в ситуації міждержавного. Цей факт може бути пов'язаний, як із більш ретельною підготовкою громадян до прийняття в свою сім'ю некровної дитини, так і політикою відкритого усиновлення/удочеріння, що більш поширена в інших країнах, зокрема в США, Італії, Іспанії, Франції (мал. 2).

Мал. 2. Тенденції скасування рішень суду про усиновлення дітей з України

Ми вже засвідчували, що дорослі переважно виказують побоювання і воліють пролонгувати час відкритої розмови з дитиною. Отже, складається ситуація, коли всі знають про факт усиновлення, в тому числі і сама дитини, однак ніхто не наважується про це заговорити першим. Дівчинка 7-ми років так пояснює цю ситуацію: «Тьотя, я хочу Вам сказати на вушко секрет. Тільки не говоріть його мамі, бо вона засмутиться. Я знаю, що мене мама усиновила, але вона не хоче мені це сказати і я теж їй

про це не буду говорити. Хай це буде нашим секретом.» Згідно психологічних механізмів ми маємо ситуацію перевернутої ієрархії (парентифікації), коли дитина бере на себе функції батьків, тим самим даючи можливість дорослому виконувати роль дитини, яка не може нести відповідальності за доросле життя [3, 14]. Можна сказати, що страх батьків перед розголошенням наскільки емоційно напружує дорослих, що вони стають нездатними взяти на себе відповідальність за відстрочені соціальні наслідки усиновлення/удочеріння дитини. Дослідження показало перевагу усиновлень маленьких дітей, де турбота, догляд та емоційне спілкування є настільки захоплюючим, що когнітивне осмислення цього процесу ніби відходить на другий план. Коли дитина маленька, батькам здається зарано говорити про усиновлення/удочеріння, а коли підросла – у них бракує засобів це зробити коректно: «Я б уже і сказала, однак як я скажу дитині, що я її обманула, і вона не народилася із мого животика....». В іншому випадку, 17-тирічний хлопчик, який в підлітковому віці дізнався про свою історію усиновлення, так коментує її: «Так, мене усиновили, але я – не усиновлений, я – рідний». Дослідженням встановлено, що ситуація усиновлення/удочеріння вимагає від дорослих особливої чуйності до вживання термінології: «рідний» та «кровний»; історія походження та історія життя; *мама* (як особливий вид поведінки, що передбачає догляд за дитиною) і *жінка* (яка народила дитину згідно фізіологічного механізму виношування та пологів); батьківство, як вища категорія взаєностосунків в родині на основі прихильності та прийняття і генетична спорідненість, яка фіксує належність до людського роду і т.д. Розбудова цільної спорідненої групи, якою є сім'я, вимагає все більше і більше чинників спорідненості, подібності, що і посилює процеси поєднання. Розбіжності та відмінності роблять групу неоднорідною і тому готовою до роз'єднання. Можна передбачити, що і дорослі, й усиновлені діти прагнуть зменшити в сім'ї кількість роз'єднуючих чинників, чим і виступає виявлена дослідженням «непорушність» тенденції до збереження таємниці усиновлення.

Однак, кореляційний аналіз і практика усиновлення/удочеріння показує, що успішнішим вирішенням цієї проблеми є довіра членів сім'ї один до одного і відкритість до факту набуття сім'єю статусу такої, що має дітей на основі усиновлення/удочеріння. Слід відмітити, що в нашому дослідженні переважно всі діти (91%) отримали інформацію про своє генетичне походження: одні відразу після усиновлення/удочеріння, інші – через де-

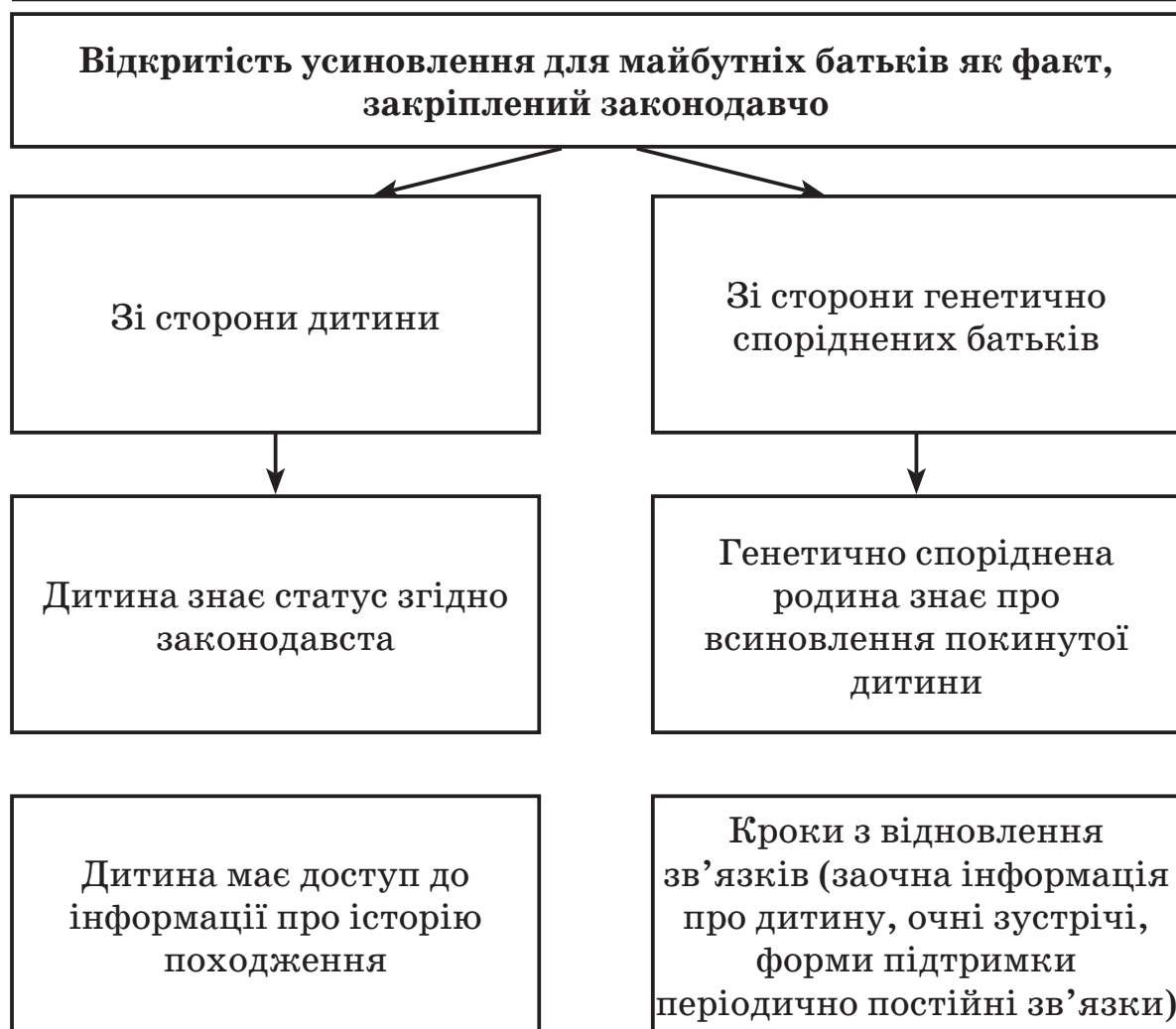
який час; одні – із уст батьків, інші – з інших джерел (родичі, школа, сусіди). Виявлені факти розкриття таємниці усиновлення дітям у віці старше 7-8 років засвідчують сильні переживання дітей, звинувачення батьків у нечесності та брехні. Дослідження показало, що в таких ситуаціях мали місце факти: втечі з дому, регресивної та протестної поведінки, відмови від проживання в сім'ї усиновителів та проявів недовіри до них, пошук своїх кривих батьків та попадання в асоціальне середовище. Діти в цей час ніби переглядають всі попередні роки свого життя в сім'ї, піддаючи критиці весь спектр поведінки дорослих на предмет можливої довіри до них в подальшому. Проаналізовані історії пізнього розкриття історії походження дитини засвідчують про травматичні переживання факту розкриття з переважним визнанням сім'ї усиновителів, як власної та сприятливої для себе. Водночас, не всі діти виказують бажання дізнатися про історію свого походження раніше. Деякі все-таки наполягають на тому, щоб ніколи не знати цього факту, щоб зв'язки між ними і батьками були такі міцні, щоб ніхто і ніколи не міг піддати їх сумніву щодо правдивості. Так, на запитання «Коли я дізнався, що мене усиновили/удочерили», 45% усиновлених дітей відповіли про раптові прояви агресії до батьків, відчуття ненависті до них та образу **на виявлену брехню**, зародження тривалої недовіри та озлобленості на те, що їх обманювали. Деякі діти (28%) не погоджувалися з фактом усиновлення/удочеріння, і вимагали від дорослих підтвердження, що вони «їхні рідні». Ті діти (12%), які свідомо прийняли рішення про своє усиновлення/удочеріння написали слова подяки за те, що дали їм «родину і можливість мати МАМУ та ТАТА». У 15% з усіх дітей вибірки були зафіксовані спроби втеч з дому та пошуку тих, хто їх колись народив.

Кореляційний аналіз засвідчив, що факт збереження таємниці усиновлення має значущу кореляцію із визнанням суспільством (0,582*) і підвищує ризики експлуатації та зловживання, що проявляється в кореляції із показником «усиновлення заради допомоги по господарству» (0,281*), що в свій час має зв'язок із показником зростання віку дитини при усиновленні/удочерінні після 10 років (0,401**). Названі зв'язки зазначають, що посилення уваги суспільства до ситуації усиновлення/удочеріння можуть слугувати його популярності серед населення. Натомість збереження таємниці усиновлення буде посилювати ризики закриття сімейної системи й обмеження доступу до контролю за дотриманням прав дитини у сім'ї усиновителів/удочерителів [10].

Вищеотримані дані ми порівняли із нормами усиновлення/удочеріння дітей, що закріплені в законах національного та міждержавного призначення. Так, у таких країнах, як США, Канада, активно використовується, так зване, «відкрите» усиновлення, коли усиновлені діти знають своє походження і поінформовані про те, хто їх кровні батьки. Згідно з італійським законодавством, замінні батьки у найадекватнішій і найналежнішій формі повинні повідомити неповнолітньому про його статус усиновленого. Крім цього, після досягнення двадцятип'ятирічного віку усиновлені мають право отримати доступ до інформації щодо їх походження і відомостей про своїх біологічних батьків. Доступ до цієї інформації може бути дозволений також і після досягнення повноліття у разі існування доведених причин, що це може вплинути на психологічно-фізичний стан молодої людини [8, 11]. Згідно законодавства Великобританії, таємниця усиновлення діє односторонньо в напрямку повного роз'єднання будь-яких зв'язків з кровною сім'єю дитини. Проте, після досягнення дитиною 18-літнього віку тільки дитина має право отримати інформацію про тих, хто її народив, водночас батьки не мають права на самостійну ініціативу здійснити пошук дитини після її усиновлення/удочеріння. Але є також і такі ситуації, коли кровні батьки, в подальшому, беруть посильну участь у житті народжених ними дітей, тепер вже усиновлених [7, 11]. Аналіз різних норм щодо взаємовідносин між учасниками процесу усиновлення/удочеріння засвідчує фіксацію в них культурних та охоронних позицій щодо збереження здоров'я дитини та дорослих. Отже, норма таємниці усиновлення продовжує діяти незалежно від країни усиновлювача/удочерителя дитини і виступає одним із спеціальних заходів, який може бути застосований за бажанням усиновлювача/удочерителя для збереження власних інтересів та інтересів дитини. Порівнюючи допустимі межі правової норми із практикою усиновлення/удочеріння та отриманими даними щодо ставлення користувачів (батьків-усиновителів/удочерителів та усиновлених дітей) до цієї норми та можливих психологічних наслідків її дотримання, ми розробили модель «Рівні та глибина оцінки відкритості усиновлення/удочеріння щодо дорослих та дітей», яку подаємо на мал. 3.

Модель показує, що доступність інформації про походження дитини може мати різні рівні її відкриття, а також слугувати основою для планування роботи з усіма учасниками процесу усиновлення/удочеріння задля упереджень небажаних аспектів у розвитку сім'ї та дитини.

Мал. 3. Рівні та глибина оцінки відкритості усиновлення/удочеріння щодо дорослих та дітей

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки, що зафіксована правова норма збереження таємниці походження усиновленої дитини обмежує її права і потребує перегляду. Однак, аналіз ставлення дорослих до таємниці усиновлення/удочеріння засвідчує вірогідність психологічних настановлень дорослих і їх неготовність до змін щодо цієї норми.

Доведено, що в процесі усиновлення/удочеріння дитини дорослі прагнуть відтворити природний процес народження дитини, створюючи для того чисельні умовності, які транслюють як щодо навколишнього середовища, так і щодо самої дитини. В свою чергу, деякі діти теж викажуть неприйняття свого статусу, як усиновленого, воліючи «ніколи не знати правди». Однак більшість дітей погоджуються, що відкритість для них факту усиновлення/удочеріння могла зменшити ризики неадекватної

поведінки та посилити їхні шанси на підвищення усвідомленості у побудові власного життя. Наше дослідження не претендує на вичерпність і може розцінюватися як одне із піонерів в цій сфері життя сім'ї та суспільства.

Список використаних джерел

1. Антонов А. И. Социология семьи / А. И. Антонов, В. М. Медков. – М. : Психолог и Я, 1996. – 185 с.
2. Бевз Г. М. Прийомна сім'я: соціально-психологічні виміри: монографія / Г. М. Бевз. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. – 44 с.
3. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей / Дж. Боулби; [пер. с англ. В. В. Старовойтова]. – 2-е изд. – М. : Академический Проект, 2004. – 232 с.
4. Ватрас В.А. До питання про поняття сімейних правовідносин / В.А. Ватрас // Держава і право ; вип. 23. – К., 2004. – С. 371.
5. Горбунова В. Мрія про маленьке життя: роман / В. Горбунова. – К. : Нора-Друк, 2010. – 200 с.
6. Гузь Л. Захист прав та інтересів дітей: правовий аспект / Л. Гузь. – Х. : Фактор, 2011. – 464 с.
7. Деркаченко Ю. Співробітництво в процесі міждержавного усиновлення: міжнародно-правовий аспект/ Ю. Деркаченко. – К.: «Юридична Україна», 2005. – № 7. – С. 91-96.
8. Елдридж Шерри. Вопросы, которые задают усыновленные дети / Шерри Елдридж ; пер. с англ. – К. : ФООП Гуд Т. С., 2010. – 232 с.
9. Кудрявцев О. Н. Правоотношения между родителями и детьми : [учеб.пособие] / О. Н. Кудрявцев. – Х., 1975. – 56 с.
10. Мельничук Т. І. Соціально-психологічні чинники забезпечення ефективності процесу усиновлення дітей іноземними громадянами / Т. І. Мельничук // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України ; за ред. С. Д. Максименка. – К., 2012. –Т. XIV, ч. 3. – С. 207–216.
11. Райкус Дж. Социально-психологическая помощь семьям и детям групп риска: практ. пособие: в 4-х т. / Дж. Райкус, Р. Хьюз ; пер. В. Пригожего. – М. : Национальный фонд защиты детей от жестокого обращения, 2008. – Т. 1 – 287 с.
12. Семья Г. Основы психологической защищенности детей, оставшихся без попечения родителей : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.13 / Г. Семья ; Московский государственный педагогический ун-т. – М. : Москов. гос. пед. ун-т, 2005. – 350 с.

13. Сімейний кодекс України. – К. :Видав. «Право», № 3250 – IV від 20.12.2011. – 90 с.
14. Черников А. Интегративная модель системной семейной психотерапевтической диагностики : тематическое приложение к журналу «Семейная психология и семейная терапия» / А. Черников. – М., 1997. – 160 с.
15. Яковенко В. С. Виховання та усиновлення дітей-сиріт/ В.С. Яковенко. – Кіровоград: Кіровоградський державний університет імені В. Винниченка, 1998. – 335 с.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Antonov A. I. Sociologija sem'i / A. I. Antonov, V. M. Medkov. – М. : Psiholog i Ja, 1996. – 185 s.
2. Bevz G. M. Pryjomna sim'ja: social'no-psychologichni vymiry: monografija / G. M. Bevz. – К.: Vydavnychyj Dim «Slovo», 2010. – 44 s.
3. Boulbi Dzh. Sozdanie i razrusheniej emocional'nyh svjazej / Dzh. Boulbi; [per. s angl. V. V. Starovojtova]. – 2-e izd. – М. : Akademicheskij Proekt, 2004. – 232 s.
4. Vatras V.A. Do pytannja pro ponjattja simejnyh pravovidnosyn / V.A. Vatras // Derzhava i pravo ; vyp. 23. – К., 2004. – S. 371.
5. Gorbunova V. Mrija pro malen'kezhyttja: roman/ V. Gorbunova. – К. : Nora-Druk, 2010. – 200 s.
6. Guz' L. Zahyst prav ta interesiv ditej: pravovyj aspekt / L. Guz'. – Н. : Faktor, 2011. – 464 s.
7. Derkachenko Ju. Spivrobotnytstvo v procesi mizhderzhavnogo usynovlennja: mizhnarodno-pravovyj aspekt / Ju. Derkachenko. – К.: «Jurydychna Ukrai'na», 2005. – № 7. – 91–96 s.
8. Eldridzh Sherri. Voprosy, kotoryezadajutusynovlennjedeti / Sherri Eldridzh ; per. s angl. – К. : FOP Gud T. S., 2010. – 232 s.
9. Kudrjavcev O. N. Pravootnoshenija mezhduroditeljami i det'mi : [uчеб.posobie] / O. N. Kudrjavcev. – Н., 1975. – 56 s.
10. Mel'nychuk T. I. Social'no-psychologichni chynnyky zabezpechennja efektyvnosti procesu usynovlennja ditej inozemnymy gromadjanamy / T. I. Mel'nychuk // Problemy zagal'noi' ta pedagogichnoi' psihologii' : zb. nauk. pr. Instytutu psihologii' im. G. S. Kostjuka NAPN Ukrai'ny ; za red. S. D. Maksymenka. – К., 2012. –Т. XIV, ch. 3. – S. 207–216.
11. Rajkus Dzh. Social'no-psihologicheskaja pomoshh' sem'jam i detjam grupp riska: prakt. posobie: v 4-h t. / Dzh. Rajkus, R. H'juz ; per. V. Prigozhego. – М. : Nacional'nyj fond zashhity detej ot zhestovogo obrashhenija, 2008. – Т. 1 – 287 s.

12. Sem'ja G. Osnovy psihologicheskoy zashhishhennosti detej, ostavshihsjaz bez popechenija roditelej : dis. ... d-ra psihol. nauk : 19.00.13 / G. Sem'ja ; Moskovskij gosudarstvennyj pedagogicheskij un-t. – M. : Moskov. gos. ped. un-t, 2005. – 350 s.
13. Simejnyj kodeks Ukrai'ny. – K. :Vydav. «Pravo», № 3250 – IV vid 20.12.2011. – 90 s.
14. Chernikov A. Integrativnaja model' sistemnoj semejnoj psihoterapevticheskoy diagnostiki : tematiceskoe prilozhenie k zhurnalu «Semejnaja psihologija i semejnaja terapija» / A. Chernikov. – M., 1997. – 160 s.
15. Jakovenko V. S. Vyhovannja ta usynovlennja ditej-syrit/ V. S. Jakovenko. – Kirovograd: Kirovograds'kyj derzhavnyj universytet imeni V. Vynnychenka, 1998. – 335 s.

T.I. Melnychuk. The attitude of parents and children of adopter's families to the unrelated parentage «secret» of the child adopted into the family. The article envisages parents' attitude to the legal standard of secrecy parentage of a child in a situation of adoption. We prove that the way to the open adoption requires special measures of a family «reconciliation» with the unrelated child. The study provides the following conclusions that recorded legal standard of preserving the secrecy of the adopted child restrains his rights and needs revision. The data in the process of psychological research enables us to demonstrate that adoption of the child is perceived by the participants as an act of family formation, which quickly gains features of full value with all forms of interaction, particularly in situations of childlessness the interaction between parents and children is acquired. It formed the feeling of deficiency, inferiority in a family. The respondents evaluate these relationships as joyful, inspiring, those that allow them to experience the fullness of life. However, the analysis of the adults' attitude to the secrecy of adoption certifies the chance of psychological attitudes of adults and their unwillingness to change on this measure. It is proved that in the process of a child's adoption adults want to restore the natural process of birth, making numerous conventions, broadcasting, both in terms of the environment and for the child. In turn, some of the children also express his opposition to the state, as adopted, preferring «never to know the truth». However, most children agree that openness of the fact of adoption could reduce the risks of inappropriate behavior and increase their chances of raising awareness in the construction of their own lives. Our study does not claim to be exhaustive and may be regarded as one of the pioneers in the field of family life and society. The author model of adults and children's readiness for the open adoption is proposed.

Key words: family, attitude, parentage, adoption, secrecy of adoption, relatives, unrelated child.

Отримано: 12.08.2014 р.